

پوپولیست سر نوشت ساز

رضا رئیس‌ی

روزنامه‌نگار و تحلیلگر سیاسی

هفته گذشته از رسانه‌های جریان اصلی تا شبکه‌های اجتماعی از قلب نیویورک تا تهران و قاهره و لبنان و کپنهاگ، سرتیتر خبرهای همه رسانه‌های جهانی و نقل محافل سیاسی و رسانه‌ای و کاربران شبکه‌های اجتماعی یک جوان ۳۴ساله هندی تبار متولد اوگاندا بود. اغراق نیست اگر بگوییم «زهران ممدانی» در قامت یک سوپراستار جهانی و شاخص‌ترین چهره سیاسی چند روز اخیر دنیا ظاهر شد و حواس همگان را به خودمعطوف داشت. البته که انتخاب غیرمنتظره او در یک انتخابات جنجالی و پرکش و قوس، واجد مؤلفه‌هایی بود که اینگونه واکنش برانگیز و پربسامد در سطح جهانی باشد. یک جوان مهاجرمسلمان در پایتخت اقتصادی جهان، یک‌سوسیالیست‌پیشرو در نماد کاپیتالیسم جهانی آن‌هم در مواجهه با شخصیتی چون دونالد ترامپ، گوی سبقت از رقبا ریود و کلیددار نیویورک پراوازه و ملقب به «پایتخت جهان» شد. اما فارغ از همه این هیاهو و تکانه‌های رسانه‌ای و سیاسی پساپیروزی ممدانی، آنچه که این انتخاب را شایسته توجه و تأمل ویژه و دوچندان می‌کند، نه تأثیرات کنونی و ابعاد روانی و واکنش‌های هیجانی به آن، بلکه نقش و جایگاهی است که در چشم‌انداز پیش روی می‌تواند تأثیرات شگرف و تعیین‌کننده‌ای بر ساختار سیاسی ایالات متحده آمریکا به‌عنوان یگانه کشور بر خوردار از هژمون جهانی داشته‌باشد.

درست یک سال پیش از این با بازگشت دونالد ترامپ به صحنه کارزار انتخابات ریاست‌جمهوری، این سوپراولتراست‌گرایی جمهوری‌خواه توانست علاوه بر کلیدداری کاخ‌سفید، پرچم جمهوری‌خواهان را در مجلسین ایالات متحده به اهتزاز درآورد و تمامی مناصب انتخاباتی را در ید قدرت جمهوری‌خواهان قرار دهد. ترامپ‌نصفظ نامزد ریاست‌جمهوری که برگ‌برنده جمهوری‌خواهان در تمامی مواضع و جایگاه‌های سیاسی شد؛ مردی که عقبه سیاسی چشمگیر و قابل‌توجهی در الیگارشی حزب نداشت و در قالب هنجارهای متعارف کنش سیاسی هم نمی‌گنجید و حتی یک کرور پرونده قضایی با اتهامات هتکفت و رای‌سوز داشت. اما یک چیز برگه برنده ترامپ بود؛ رویکردهای پوپولیستی و شعارهای ضدساختاری او که خودش را قربانی عنادورزی لایه‌های پنهان قدرت و الیگارشی زورمداران قلمداد می‌کرد و ترامپ را به‌عنوان نماد مبارزه با فساد اقتصادی و سیاسی جلوه گرمی کرد. این چنین جلوه‌گری هم‌معطوف به هم حزبی‌های جمهوری‌خواه بود و هم توانست ضربه مهلکی به شالکه اصلی سیاستمداران لیبرال حزب دموکرات وارد کند و درس سختی به آنها دهد که در دو انتخابات ۲۰۱۶ و ۲۰۲۴ سراغ نامزدهای برآمده از طبقات سنتی سیاستمداران لیبرال آمریکایی‌با بر چسب‌های فاتزی از پیشگامی در سیاست‌های روامدارانه مطلوب طبقه متوسط و روبه‌بالای شهری در آمریکا رفتند. سیاستی که یکبار در سال ۲۰۱۶ و

جواب نداده و در حالی‌که برنی سندرز از طیف چپ پیشرو حزب دموکرات توانایی رویارویی با ترامپ را داشت و در میان طبقه فرودست و جوانان و بخش عمده‌ای از طبقه متوسط پایگاه رای خوبی داشت، با حذف او و گزینش هیلاری کلینتون، قافیه را به نامزد نابهنجار و پوپولیست‌مداری چون ترامپ باختند. طبیعی بود که تکرار دوباره این اشتباه در انتخابات ۲۰۲۴، منجر به آن شکست مفتضحانه‌شده‌و یکی از بزرگترین شکست‌های چند قرن اخیر انتخاباتی حزب دموکرات را رقم زد. اما یک سال بعد و در چنین روزهایی، طیف نوگرا و پیشرو حزب دموکرات، بالاخره از زیر سایه حلقه خواص حزب بیرون آمد و با حمایت از یک نامزد متفاوت از رویکردهای همیشگی ضمن خرق عادت یک پیروزی شگفت‌انگیز و غیرمنتظره را در انتخابات شهرداری نیویورک رقم زد. اینکه ممدانی یک مهاجر مسلمان شیعه، سوسیالیست و جوانی ۳۴ ساله است؛ هرکدام مزیت‌هایی برای او در جلب مخاطب و پیروزی در برابر تندروهای جمهوری‌خواه بود. اما آنچه ممدانی را در این انتخابات بر صدر نشاناند و در آینده می‌تواند سرآغاز تغییرات بنیادین در سپهر و ساختار سیاسی ایالات متحده آمریکا باشد، شعارها و رویکردهای پوپولیستی و غیرنخبگانی و عوام‌پسندانه‌ای بود که او از جانب یک چپ‌گرای سوسیالیست با دغدغه‌های اقتصادی و معیشتی به مردم ایالات متحده عرضه کرد. او هر چند به شعارهای روامدارانه‌و اجتماع‌مدارانه‌و روشنفکرانه هم التفات و عنایت داشت اما محور و نقطه کانونی مبارزه‌طلبی او در انتخابات اخیر مبتنی بر چنین رویکردی بود؛ درست همجنس و هم‌دات با شعارهای ترامپ که علت برکشیدن او در اتمسفر سیاسی ایالات متحده بودند، اما صدو هشتاد در جه متفاوت در جامعه هدف و در اولویت‌بندی‌های معطوف به آن.

دونالد ترامپ یک پوپولیست تمام‌عیار راست‌گرا با نگاه سنتی مذهبی و حامی سرمایه‌داران و ملی‌گرایان افراطی در ایالات متحده بود. اما زهران ممدانی، یک پوپولیست تمام‌عیار چپ‌گرا با نگاه متجددانه و روامدارانه مذهبی، حامی افشار فرودست و ارزش‌های جامعه‌مهاجرپذیر در ایالات متحده است. شاید تنها کسی که می‌توانست شکستی چنین مهلک را درست یک‌سال بعد از آن پیروزی بی‌چون‌وچرا، نصیب ترامپ و جریان حامی اش کند، فردی با همین رویکرد و الگوی سیاسی و رفتاری بود. حال یک سال پیش از انتخابات حساس کنگره، بروز و ظهور ممدانی و موفقیت غیرمنتظره‌اش، می‌تواند نقشه‌راه تغییر و تحول و دستمایه تحمیل شکستی تمام‌عیار برای ترامپ و جریان حامی‌اش را ترسیم و تبیین کند. فعل‌وانفعالاتی که نه‌تنها بر سرنوشت مردم آمریکا و ساختار سیاسی آن اثرگذار است، بلکه از جهت تأثیرگذاری وثیق و عمیق ایالات متحده بر نظام جهانی و معادلات نظام بین‌الملل، می‌تواند مسیری متفاوت را پیش روی جامعه جهانی و شهروندان دهکده جهانی رقم بزند. هر چند پیروزی یک جوان مسلمان مهاجرتبار و حامی فلسطین آن‌هم در شهر نیویورک با مختصات و مشخصات خاص به خودش، جالب‌توجه و هیجان‌انگیز است. اما آنچه فراتر از این هیجانات احساسی و مقطعی و حتی پیروزی شخص ممدانی حائز اهمیت است، الگوی پیروزی بر ترامپ با آن شخصیت منحصر به‌فرد است که ممدانی بر آن رانمایاند و می‌تواند در آینده در آمریکا و اروپا و در سراسر دنیا، لگام بر جریان افراطی راست‌گرا بزند و موج به راه اندازد و آنها را مهار کند و سبب‌ساز تغییرات بنیادین در سپهر سیاست جهانی باشد.

نگاه حقوقدان

شهردار شیعه نیویورک و درس‌هایی برای نظام اداری

ابراهیم ایوبی

وکیل دادگستری

انتخاب زهران قوام ممدانی به عنوان شهردار نیویورک نه‌تنها در رسانه‌های دنیا، بلکه در کشور ما هم تیتیر اول شد. جدای از اعتقاد به مذهب شیعه، دو موضوع تولد در شهر کامپالا در کشور اوگاندا و سن کم او (۳۲ سال) نیز جالب توجه است. اما چه درسی از این ماجرا می‌توان برای کشورمان و بهبود نظام اداری بگیریم؟ کافی است نگاهی گذرا به قوانین و مقررات مربوط به انتخابات و مشاغل بیندازیم تا متوجه شویم که تابعیت، اعتقادات دینی و حتی جنسیت تا چه حد در دستیابی شهروندان به فرصت‌های شغلی و سمت‌های سیاسی می‌تواند مانع باشد. البته در مورد تابعیت این‌گونه سخت‌گیری‌ها در دیگر کشورها هم دیده می‌شود، هر چند نه به گستردگی کشور ما. برای جنسیت هم مثال بارز شرط پراپام «رجال سیاسی» در اصل ۱۱۵ قانون اساسی است که گرچه شورای نگهبان تاکنون این واژه را تفسیر نکرده، اما در عمل تاکنون هیچ بانویی تأیید صلاحیت نشده است.

در اصل ۱۲ قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران به صراحت آمده است: «دین رسمی ایران، اسلام و مذهب جعفری اثنی‌عشری است و این اصل الی الابد غیر قابل تغییر است و مذاهب دیگر اسلامی اعم از حنفی، شافعی، مالکی، حنبلی و زیدی دارای احترام کامل هستند و پیروان این مذاهب در انجام مراسم مذهبی، طبق فقه خودشان آزادند و در تعلیم و تربیت دینی و احوال شخصیه (ازدواج، طلاق، ارث و وصیت) و دعاوی مربوط به آن در دادگاه‌ها رسمیت دارند و در هر منطقه‌ای که پیروان هر یک از این مذاهب اکثریت داشته باشند، مقررات محلی در حدود اختیارات شوراها بر طبق آن مذهب خواهد بود، با حفظ حقوق پیروان سایر مذاهب.» و در اصل ۱۳ ایرانبان زرتشتی، کلمیی و مسیحی به عنوان اقلیت‌های دینی به رسمیت شناخته شده‌اند. بر اساس تفکیک قوا می‌توان نقش اعتقادات را در به کارگیری نیروی انسانی بررسی کرد: نخست، قوه قضائیه؛ مطابق اصل ۱۶۳ قانون اساسی «صفات و شرایط قاضی طبق موازین فقهی به وسیله قانون معین می‌شود» و در قوانین متعدد مربوط به استخدام قضات شرط اعتقاد به مذهب رسمی کشور (شیعه اثنی‌عشری) دیده می‌شود؛ دوم،

تیتریک

HEADLINE ONE

شورای امنیت

تحریم‌های جولانی را لغو کرد

در آستانه دیدار رئیس‌جمهور موقت سوریه با ترامپ

گروه خبر: تحریم‌های بین المللی علیه رئیس‌جمهور موقت سوریه، لغو شد. ابومحمد الجولانی، رئیس‌جمهور موقت سوریه که از سال گذشته با نام احمد الشرع نیز شناخته می‌شود، روز پنجشنبه با تصویب قطعنامه پیشنهادی ایالات متحده آمریکا به شورای امنیت سازمان ملل متحد، از ذیل تحریم‌های این نهاد بین المللی خارج شد. به دنبال تصویب این قطعنامه، تحریم‌های انس خطاب، وزیر کشور حکومت جولانی هم لغو شد. آمریکا روز ۱۴ آبان و در آستانه سفر جولانی به واشنگتن، پیش‌نویس این قطعنامه را به شورای امنیت ارائه کرد. ۱۴ عضو شورای امنیت به این قطعنامه رای مثبت دادند و چین رای ممتنع داد. بر اساس اعلام کاخ سفید، جولانی روز دوشنبه با ترامپ دیدار خواهد کرد. سفر پیش روی جولانی به آمریکا، دومین سفر او به این کشور پس از به دست گرفتن قدرت در سوریه و نخستین حضور او در کاخ سفید است. او پیش از این برای حضور در مجمع عمومی سازمان ملل متحد، به نیویورک رفته بود. جولانی کمتر از یک ماه قبل نیز در صدر هیئتی بلندپایه به مسکوسفر کرد و ملاقاتی مهم با ولادیمیر پوتین داشت. تحلیلگران بر این باورند که سوریه به تلاش است با کمک کشورهای جنوب خلیج فارس، در روابط خارجی خود میان آمریکا و روسیه توازنی ایجاد کند.

▼ استقبال روسیه، آمریکا و نظر مهم چین

مایک والتز، سفیر و نماینده دائم ایالات متحده آمریکا در سازمان ملل، از تصویب این قطعنامه استقبال کرد و گفت: «با تصویب این قطعنامه، شورا یک پیام سیاسی قوی ارسال می‌کند که اذعان می‌کند سوریه در

مجادله بر سر حریم تهران

بررسی مباحث اخیر استانداری و شورای شهر پایتخت

پریسا هاشمی

گزارشگر شهری هم‌میهن

«حریم تهران»... این موضوعی است که چند هفته‌ای است به تنش بین دولت و مدیریت شهری تبدیل شده است. این جدال تنها اما به نفع سازندگان غیرمجاز شده که در میانه این مجادله به هر طریق که شده به مجوزها دست پیدا می‌کنند تا ساخت و سازهایشان ادامه داشته باشد. از سوی دیگر مسعود پزشکیان، رئیس‌جمهور در سخنرانی خود از تبدیل شدن بحران آب تهران به فاجعه خبر می‌دهد. محمدرضا کاویان‌پور، رئیس موسسه تحقیقات آب نیز روز گذشته با اشاره به وضعیت بحرانی بارش‌ها در پاییز سال جاری اعلام کرد: «باید خود را برای شرایط بحرانی آماده کنیم»، این هشدارها حاکی از آن است که تهران نه جای ساخت و ساز و بزرگ شدن در حریم و غیر حریم دارد نه آبی برای حیات. با این حال مدیریت شهری تهران مقصر ساخت و سازهای حریم تهران را دولت کنونی و تصمیمات وزارت کشور می‌داند. محمداصادق معتمدیان، استاندار تهران هم در یک برنامه تلویزیونی (تهران ۲۰) به صراحت اعلام می‌کند: «در حریم تهران برای یک فرد ذینفع پروانه محرمانه صادر کرده‌اند. پروانه‌ای صادر کرده‌اند که در هیچ سیستمی ثبت و ضبط نمی‌شود. پرونده پروانه‌های محرمانه را به دستگاه‌های نظارتی ارجاع دادم.» در مقابل مدیریت شهری اعلام می‌کند که حریم تهران محل تاخت و تاز برخی از بسازبفروشان‌ی شده که از شهرهای اطراف تهران مجوز ساخت و ساز می‌گیرند.

▼ شهرسانی‌های ناآشنا به شهر تهران

مهدی چمران، رئیس شورای شهر تهران در چند هفته اخیر بارها درباره حریم تهران موضع گیری کرده و حتی وزارت کشوری‌ها را ناآشنا با شهر تهران دانسته و گفت: «این اقدامات غیرقانونی است؛ هم با قانون شهرداری که در سال ۵۲ مسئول حریم تهران را مشخص کرده، مغایر است و هم خلاف قانون مجلس. حتی اگر شورای عالی شهرسازی و معماری ای دولت این موضوع را تأیید کنند باز هم خلاف قانون است. در شورای عالی شهرسازی بدون آنکه بحث کاملی در این مورد شود این موضوع را تصویب کردند و به نماینده شهرداری اجازه ندادند که کامل صحبت کند. مدام هم می‌گویند این موضوع حریم شهر تهران حاکمیتی است. {...} قطع یقین می‌گویم که عدم شناخت تهران نباید سبب شود که شهر تهران آسیب ببیند. اعلام کردند که در شهر تهران بارگذاری (پروانه) صادر نشود. برای بارگذاری در حریم نیاز به آب و زیرساخت ندارند؟ هر کسی پول بدهد در حریم می‌سازد. این دوستان عزیز که الان (به وزارت کشور) آمده‌اند از شهرهای دیگر تشریف آوردند و تهران و مردم آن را نشناختند. مردم تهران عصبانی شوند فکر می‌کنم نتوانند جلوی آنها را بگیرند.» او افزود: «حریم و طرح جامع شهر باید ابتدا در شورای شهر تهران تصویب شود پس از آن در شورای عالی شهرسازی مصوب شود اما آنها از اول به بالاترین پله پریده‌اند و پس از تصویب

گزارش یک

دوران جدیدی قرار دارد. حذف نام الشرع و وزیر کشور از فهرست تحریم‌ها باید به مردم سوریه بیشترین فرصت را بدهد.

فو کونگ، سفیر و نماینده چین در سازمان ملل که رای کشورش به این قطعنامه ممتنع بود، اینگونه استدلال کرد که این قطعنامه نتوانسته است به «نگرانی‌های مشروع همه طرف‌ها» رسیدگی کند. او با اشاره به آمریکا به عنوان ارائه‌دهنده این قطعنامه، گفت: «حامیان به نظرات همه اعضا توجه کامل نکردند و شورا را مجبور به اقدام کردند، حتی زمانی که اختلافات زیادی بین اعضای شورا وجود داشت، آنها در تلاش برای پیشبرد دستور کار سیاسی خود بودند.» نماینده دائم چین در سازمان ملل افزود: «چین آماده است با جامعه بین‌المللی همکاری کند تا به ایفای نقش سازنده در دستیابی به امنیت، ثبات و توسعه در سوریه در اسرع وقت ادامه دهد.»

واسیلی نینزیا، سفیر و نماینده دائم روسیه در سازمان ملل نیز در سخنانی تأکید کرد که «این قطعنامه، تعهد شورای امنیت به حاکمیت، استقلال، وحدت و تمامیت ارضی جمهوری عربی سوریه را مجدداً تأیید می‌کند.» او گفت: «ما انتظار داریم که این اصول اساسی توسط همه اعضای جامعه بین‌المللی از جمله اسرائیل که همچنان طبق قوانین خود عمل می‌کند و بخشی از خاک سوریه، از جمله بلندی‌های جولان را اشغال کرده است، رعایت شود.»

گزارش دو

می‌گویند حاکمیتی است؛ یعنی زور و قلدری. حاکمیتی است، یعنی باید خفه شوید و بگذارید به مردم تهران ظلم شود.»

▼ وزارت کشور صیانت تهران را به باد می‌دهد

علیرضا زاکانی، شهردار تهران در جلسه پرتنش روز سه‌شنبه شورای شهر تهران (با موضوع بررسی اساننامه سازمان راهبردی و پایش طرح‌های توسعه شهر تهران که به برکناری حمیدرضا صارمی، معاون شهرسازی و معماری شهرداری تهران انجامید) گفت: «امروز در اطراف تهران مسئله حریم مطرح است و استانداری، وزارت کشور و وزارت راه و شهرسازی بر خلاف قانون عمل می‌کنند و صیانت شهر را به باد می‌دهند.» او در حیات دولت و پس از جلسه هیئت وزرا نیز در پاسخ به این موضوع تأکید کرد: «در شورای عالی شهرسازی قاعده‌ای را در نظر گرفته‌اند که در صلاحیت این شورا نیست. وزیر راه یک ساختار توصیه و اعلام کرده که باید حریم به استانداری واگذار شود و ساختاری در این مجموعه شکل بگیرد. از ابتدا تا انتهای این کار ضدقانون است و چندین کار ضدقانون صورت گرفته که دستگاه قضایی باید وارد شده و مانع این قانون شکنی شود. این رفتارها هم غیرقانونی است و هم خلاف نظر و دستور رئیس‌جمهور.»

▼ لزوم احیای مصوبه دولت اصلاحات

محمد سالاری، عضو پیشین شورای شهر تهران و **رئیس کمیسیون شهرسازی و معماری دو دوره از پارلمان شهری**، اما تنها راه برون رفت از شرایط کنونی را احیا و اجرای سند مجموعه شهری تهران و شهرهای پیرامونی آن می‌داند که در دولت اصلاحات به تصویب رسید. او در گفت‌وگو با هم‌میهن تأکید کرد: «حریم شهر تهران ابعاد و لایه‌های مختلفی دارد. متأسفانه در حریم تهران و حریم مشایی آن با شهرهای اقماری شاهد مداخلات جدی و بعضاً ساخت و سازهای متخلفانه هستیم. با این نگاه استاندارد تهران موافقم که باید در مقابل این ساخت و سازها بایستیم که گفته شد گاهی از سوی شهرداری تهران در مناطق دارای حریم مجوز داده می‌شود.»

سالاری افزود: «اعتقاد دارم که این تجربه گذشته حاکی از آن است که صیانت و حفاظت از حریم باید در اختیار شهر مادر این مجموعه شهری (یعنی پایتخت) باشد. به لحاظ پایتخت بودن تهران مجموعه گسترده‌ای از نهاد‌های نظارتی، امنیتی و حاکمیتی بر شهرداری و شورای شهر تهران نظارت دارند و اساساً مسئولان شهر هم تراز و نگاه ملی دارند. بررسی‌ها حاکی از آن است که در صیانت و حفاظت از حریم، شهرداری تهران کارنامه بهتری از شهرهای اقماری و سکونتگاه‌های این مجموعه شهری بوده است.»

رئیس سابق کمیسیون شهرسازی و معماری شورای شهر تهران گفت: «بیشترین مداخله در حریم اعم از منابع طبیعی؛ کوه‌ها، رودخانه‌ها و فضای بکر از سوی شهرهای اقماری و سکونتگاه‌های مربوطه انجام شده است. تصمیم‌گیری در این خصوص توسط شورای شهر، شهرداری و نهایتاً دهیاری این سکونت‌گاه‌ها و شهرهای اقماری گرفته می‌شود که عمده رویکرد آنها درآمذزایی از حریم است. سیر تحولاتی که در منطقه